

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2023

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

Θέμα Α1

α. Κόμμα Γ. Θεοτόκη (Σχολικό Βιβλίο, σελ. 92, 93) : Παράλληλα με την εμφάνιση του κόμματος των Φιλελευθέρων, ως ένα από τα τρία αντιβενιζελικά κόμματα, το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές από τα άλλα δύο και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.

β. Διχοτόμηση του χαρτονομίσματος (Σχολικό Βιβλίο, σελ. 50) : Αφορά στο πρωτότυπο εσωτερικό δάνειο στο οποίο προέβη η κυβέρνηση λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του ελληνικού μετώπου στη Μικρά Ασία, το Μάρτιο του 1922, για να αντιμετωπίσει τα δημοσιονομικά αδιέξοδα, που είχαν φτάσει σε πλήρες αδιέξοδο, επειδή από το 1918 και μετά ο κρατικός ισολογισμός έκλινε με παθητικό, ενώ ταυτόχρονα η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο. Το αριστερό, δηλαδή, τμήμα του χαρτονομίσματος εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχτηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα

επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δε στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική Καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της.

γ. Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (Σχολικό Βιβλίο, σελ. 153, 155) : Αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση , με έδρα την Αθήνα, που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Κοινωνίας των Εθνών (ΚτΕ), το Σεπτέμβριο του 1923, όταν η ελληνική κυβέρνηση μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει ζήτησε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Εθνών. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση. Για την αποκατάσταση των προσφύγων η ΕΑΠ έλαβε υπόψη ως παραμέτρους τη διάκριση σε «αστούς» και «αγρότες», τον τόπο προέλευσης και τις αντικειμενικές συνθήκες, διακρίνοντας την αποκατάσταση των προσφύγων σε αστική και αγροτική. Λειτουργήσε ως το τέλος του 1930. Με ειδική σύμβαση μεταβίβασε στο ελληνικό Δημόσιο την περιουσία της, καθώς και τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι στους πρόσφυγες.

Θέμα Α2

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

Θέμα Β1

Σχολικό Βιβλίο, σελ. 91-92: «Όσον αφορά... άλλο κόμμα.».

Προαιρετικά μπορεί να αξιοποιηθεί και το ακόλουθο απόσπασμα, σελ. 90: «Το κόμμα... της Εθνοσυνέλευσης.»

Θέμα Β2

Σχολικό Βιβλίο, σελ. 208: «Η πρώτη... εγκατάστασής του.»

ΘΕΜΑ Γ

α) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 121-122: «Αξίζει να... ορθόδοξων προσφύγων.»

Από το **κείμενο Α**, για τον προσφυγικό συνοικισμό της Ερμούπολης:

- Η Σύρος δέχθηκε προσφυγικά κύματα από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπως η Θεσσαλία ή η Κρήτη, αλλά και από τη Μικρά Ασία, όπως η Σμύρνη («Οι πρώτοι... νήσων.»)
- Ως επί το πλείστον επρόκειτο για φτωχούς ανθρώπους, καθώς οι ευπορότεροι κατευθύνθηκαν προς τα Επτάνησα και την Ευρώπη και θ στρέψουν την προσοχή τους στη Σύρο μόνο όταν αντιληφθούν την σπουδαιότητα του νησιού στη διεξαγωγή του εμπορίου μεταξύ Δύσης και Ανατολής («Οι ευρόντες... πλούσιοι ομογενείς [...].»)
- Οι γηγενείς του νησιού αντιμετώπισαν με ευγένεια τους πρόσφυγες, αλλά και επιφυλακτικότητα, καθώς θεώρησαν πως έτσι θα αποφύγουν την σύγκρουσή τους τόσο με την ελληνική όσο και με την τουρκική κυβέρνηση («Οι εντόπιοι... κυβέρνησιν.»)
- Η αδιάλειπτη προσέλευση και συσσώρευση των προσφύγων στο νησί, βέβαια, προκαλούσε ανησυχία. Την ένταση αυτή όξυνε και η αμφιλεγόμενη στάση των ντόπιων καθολικών απέναντι στα κέντρα εξουσίας της ελληνικής επανάστασης, αναδεικνύοντας και την βαθύτερη και παλαιότερη διάσταση που υπήρχε μεταξύ ορθόδοξων και καθολικών στην περιοχή («Παρά ταύτα... των κατοίκων.»)
- Το γεγονός, μάλιστα, ότι οι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν σε κτηματικές περιουσίες (καλλιεργήσιμες και μη) των ντόπιων,

εξηγεί και τις διαμάχες που παρατηρήθηκαν γύρω από την αξιοποίηση της γης («Πραγματικώς,... απορίας.»)

β) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 20-21: «Στο ελληνικό... στο Αιγαίο.»

Από το **κείμενο Β**, για την ανάδειξη της Σύρου σε ναυτιλιακό κέντρο:

- Η νευραλγική γεωγραφική θέση του νησιού (γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης) και η αποστασιοποίησή της από τις πολεμικές συρράξεις της εποχής λόγω της γαλλικής προστασίας που απολάμβανε ως περιοχή με έντονο το καθολικό στοιχείο, θα βοηθήσουν τη Σύρο να αναδειχθεί στο κυριότερο εμπορικό κέντρο του Αιγαίου («Σε ζηλευτή... (Αιγαίου).»)

Θέμα Δ1

α. Σχολικό βιβλίο, σελ. 250: «Στην Ευρώπη πρωτεργάτης ... Σοβιετικής Ένωσης».

Από το **κείμενο Α**, για τη δράση που ανέπτυξε ο Κ. Κωνσταντινίδης:

- Η δέσμευση των Δυνάμεων της Αντάντ, πριν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, να δημιουργηθούν εθνικά κράτη βασισμένα στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών, δημιούργησε το κατάλληλο έδαφος για να προβληθούν ανάλογες διεκδικήσεις εκ μέρους των Ποντίων («Οι προπολεμικές... διεκδικήσεων»)
- Όπως σωστά είχε προβλέψει ο Βενιζέλος, η Ελλάδα ήταν στο πλευρό των νικητών και μπορούσε να διεκδικήσει νέα εδάφη, σε αντιδιαστολή με την Οθωμανική Αυτοκρατορία («Επιπλέον, το ελληνικό ... Αυτοκρατορία»).
- Τα παραπάνω οδήγησαν τον Κ. Κωνσταντινίδη να αναλάβει άμεση δράση. Όπως έγραφε ο ίδιος, δικές του έμπιστες πηγές σε καίριες θέσεις του έδωσαν πληροφορίες για τις διεθνείς εξελίξεις που τον

ώθησαν στην απόφαση για την διοργάνωση του Παν-Ποντιακού Συνεδρίου στη Μασσαλία («Οι εξελίξεις... εν Μασσαλία»).

- Ο ίδιος άλλωστε πίστευε ακράδαντα ότι ο Πόντος μπορούσε να εξαιρεθεί από τις εθνικές διεκδικήσεις της Ελλάδας, αν οι Πόντιοι καθυστερούσαν να οργανωθούν και να διατρανώσουν τη θέλησή τους («Τα πράγματα για ... ζητημάτων»).

α. Σχολικό βιβλίο, σελ. 250-251: «Η κυβέρνηση Βενιζέλου... Συνδιάσκεψη».

Από το **κείμενο Β**, για τη δράση που ανέπτυξε ο Βενιζέλος στο Παρίσι και τις αντιδράσεις των Ποντίων:

- Ο Βενιζέλος εξέθεσε αναλυτικά τις εδαφικές διεκδικήσεις της Ελλάδας σε υπόμνημα που κατέθεσε προς τις Μεγάλες Δυνάμεις το Δεκέμβριο του 1918 («Οι εδαφικές... Δεκέμβριο 1918»).
- Ο Έλληνας πρωθυπουργός έβλεπε την κατάσταση αντικειμενικά: γνωρίζοντας τις δυσκολίες που δημιουργούσε η γεωγραφική θέση του Πόντου και η απόσταση του από την υπόλοιπη Ελλάδα, δεν τον έβαλε στον χάρτη των εθνικών διεκδικήσεων («Αναγνωρίζοντας ... Πόντο»).
- Ακόμη μία δυσκολία ήταν ότι η Ελλάδα έπρεπε να έχει τη συναίνεση των Μεγάλων Δυνάμεων προκειμένου ο στρατός της να κάνει απόβαση στην περιοχή για να προστατεύσει τις διεκδικήσεις της («Η Ελλάδα ... θέλησή της»).
- Παράλληλα όμως, ο Βενιζέλος και το επιτελείο του αμφισβητούσαν και την ίδια των δυνατότητα των Ποντίων να υπερασπιστούν στρατιωτικά τα δίκαια τους έναντι των Οθωμανών, χωρίς τη βοήθεια της Ελλάδας. Για όλους τους παραπάνω λόγους, ο Βενιζέλος απέρριψε και την ιδέα ανεξάρτητου Ποντιακού κράτους («Ταυτόχρονα ... κράτους»).
- Εν αντιθέσει, πρότεινε την ενσωμάτωση του Πόντου στην υπό ίδρυση Αρμένικη Δημοκρατία, θεωρώντας ότι έτσι θα αναγνωρίζονταν τα δικαιώματα των Ποντίων και μπορούσαν να αναπτυχθούν και να ζήσουν ελεύθεροι και ισότιμοι με τους

Αρμένιους σε κλίμα ασφάλειας και συνεργασίας (« Εισηγήθηκε ... εστίες»).

Από το **κείμενο Γ**, για και τις αντιδράσεις των Ποντίων:

- Όταν τον Φεβρουάριο του 1919 έγινε γνωστή η άρνηση του Βενιζέλου να διεκδικήσει τον Πόντο αλλά και η μη στήριξη της θέσης για δημιουργία αυτόνομου ποντιακού κράτους, αλλά ένταξή του στο κράτος της Αρμενίας οι Πόντιοι αντέδρασαν έντονα («Στις αρχές ... κράτος»).
- Από την Κωνσταντινούπολη έστειλαν υπομνήματα στις Μεγάλες Δυνάμεις εκδηλώνοντας και πάλι έντονα τη θέλησή τους για ένωση με την Ελλάδα ή έστω δημιουργία ανεξάρτητου Ποντιακού κράτους («Όπως ήταν ... Πόντου»).

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΒΑΚΑΛΗ